

Uchwała nr 47/2025

Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN działającego przy
Wydziale II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN
z dnia 24 marca 2025 roku

w sprawie stanowiska Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN

Na podstawie § 7 Regulaminu komitetów naukowych stanowiącego załącznik do uchwały Nr 37/2024 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 17 września 2024 r. w sprawie Regulaminu komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk, uchwała się, co następuje:

§ 1

Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN przyjął stanowisko w sprawie poselskiego projektu Ustawy o zmianie Ustawy o ochronie zwierząt (druk 608).

§ 2

Stanowisko Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN z dnia 24 marca 2025 r. stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Uprawnionych do głosowania – 41 osób; głosowały – 26 osób.

Wyniki głosowania: Tak: 26; Nie: 0; Wstrzymuję się: 0.

§ 4

Uchwała wyraża poglądy Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk i nie powinna być utożsamiana ze stanowiskiem Polskiej Akademii Nauk.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący KNZiA PAN

Prof. dr hab. Tomasz Szwaczkowski

Stanowisko
Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk
w sprawie poselskiego projektu Ustawy o zmianie Ustawy o ochronie
zwierząt (Druk 608)

W uzasadnieniu do projektu ustawy projektodawca podnosi, że utrzymywanie psów na łańcuchu jest niehumanitarne i wiąże się niejednokrotnie z konsekwencjami noszącymi znamiona znęcania się nad zwierzętami takimi jak wrastanie łańcuchów w szyję, utrzymywanie zwierząt na zbyt ciężkich łańcuchach, przymarzanie łańcuchów do ciała zimą. Takie przypadki są godne potępienia i podlegające pod znęcanie się nad zwierzętami zgodnie z art. 2 ust 2 pkt. 7 i 10. Wskazują również, że ustalenie, że zwierzę jest utrzymywane na łańcuchu dłużej niż 12 godzin w ciągu doby jest w praktyce trudne do udowodnienia, co powoduje, że w tym zakresie przepis jest martwy. Uwaga ta jest w pełni uzasadniona, należy jednak zauważyć, że proponowany w art., 9 ust. 9 zapis „Psu utrzymywanemu w kojcu należy przynajmniej dwa razy na dobę zapewnić możliwość ruchu poza kojcem” będzie skutkował ustanowieniem równie martwego przepisu.

Projekt ustawy ma na celu poprawę dobrostanu psów poprzez wprowadzenie zakazu trzymania ich na uwięzi oraz szczegółowych wymagań dotyczących kójców. Jednak projekt budzi szereg wątpliwości, szczególnie w zakresie zbyt wąskiego katalogu wyjątków, nieprecyzyjnych definicji oraz potencjalnych problemów z egzekwowaniem przyszłych przepisów prawa.

Zarówno trzymanie psów w kojcach, jak i na łańcuchach może prowadzić do problemów behawioralnych, w tym agresji, jeśli nie są spełnione podstawowe potrzeby psa. Psy trzymane w kojcach oraz na łańcuchach mogą wykazywać zwiększoną agresję, jednak przyczyny tego zachowania są różne w obu przypadkach. W przypadku psów w kojcach, izolacja społeczna, brak stymulacji oraz frustracja wynikająca z ograniczonej przestrzeni mogą prowadzić do zaburzeń behawioralnych, takich jak nadmierne szczekanie, gryzienie czy autoagresja. Długotrwałe przebywanie w zamkniętym kojcu może pogłębiać te problemy. Z kolei psy trzymane na łańcuchach, zwłaszcza jeśli łańcuch jest krótki i ogranicza ich ruchy, są narażone na agresję, w tym agresję terytorialną. Postrzegając swoją ograniczoną przestrzeń jako swoje terytorium, takie psy mogą stawać się bardziej skłonne do obrony tego obszaru, co może prowadzić do agresywnych reakcji.

Zarówno psy trzymane w kojcach, jak i na łańcuchach, mogą doświadczać izolacji społecznej, co prowadzi do frustracji i agresji. Niezależnie od formy ich przetrzymywania, długotrwałe ograniczenie swobody oraz niemożność zaspokojenia naturalnych potrzeb, takich jak eksploracja środowiska czy interakcje z innymi zwierzętami, negatywnie wpływają na ich samopoczucie.

Nowe przepisy mogą stanowić zbyt duże obciążenie, zwłaszcza dla mieszkańców wsi. Kojec powinien być solidnie zabezpieczony, aby zapobiec wydostaniu się psa na zewnątrz. Warto uwzględnić, że psy mogą próbować kopać pod ogrodzeniem, wspinać się na nie lub je uszkadzać. Osoby, które wcześniej trzymały psy na łańcuchu, mogą nie mieć doświadczenia w zapobieganiu takim sytuacjom. Niezabezpieczony kojec stwarza ryzyko, że pies wydostanie się, co może być niebezpieczne zarówno dla niego, jak i dla otoczenia. Tak więc budowa kojca, który spełniałby wymagania ustawy, wiąże się z wysokimi kosztami, co w skrajnych przypadkach może skłonić niektórych właścicieli do porzucenia zwierząt lub ich uśmiercania. Może to przyczynić się do wzrostu bezdomności, szczególnie w pierwszym okresie funkcjonowania nowelizacji ustawy. Będzie to generować znaczny wzrost kosztów ponoszonych przez gminy na odławianie i zapewnienia miejsca w schronisku odłowionym psom, a także brak możliwości znalezienia dla nich odpowiedniego miejsca. Wprowadzenie długiego okresu *vacatio legis* oraz kampanie edukacyjne mogą znacząco zmniejszyć ryzyko porzuceń, a w przypadku niektórych właścicieli zrezygnowanie z posiadania psa lub nabycia kolejnego.

W art. 1 punkt 27 wielkość kojców dla psów ustalana jest na podstawie wysokości w kłębie. Większość regulacji europejskich z tego zakresu w tym Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dobrostanu psów i kotów oraz ich identyfikowalności (COM/2023/769), a także Ustawa o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. 2015 poz. 266) i Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz.U. 2022 poz. 175) określają minimalną powierzchnię pomieszczeń dla zwierząt (kojców wg. definicji projektu) na podstawie kryterium wagowego, a nie wysokości w kłębie. Zastosowanie takiego kryterium byłoby spójne z prawodawstwem unijnym i regulacjami polskiego prawa.

Art. 9 ust. 3 dopuszcza trzymanie psa na uwięzi wyłącznie podczas spaceru i transportu. Jednak lista ta jest zbyt wąska i nie uwzględnia wielu innych okoliczności, w których tymczasowe uwiązanie psa jest niezbędne, a nawet konieczne ze względów bezpieczeństwa, zdrowia czy specyfiki pracy zwierzęcia. W praktyce istnieje wiele sytuacji, w których konieczne jest trzymanie psa na smyczy lub uwięzi. Dotyczy to m.in. wizyt u weterynarza, pobytu w miejscach publicznych, takich jak restauracje czy sklepy, a także podczas pobytu na kempingach, w parkach, na wystawach, pokazach czy szkoleniach. Ponadto, praca psów wykorzystywanych do celów specjalnych, takich jak psy ratownicze, służby graniczne, psy serwisowe czy myśliwskie, również wymaga stosowania smyczy lub uwięzi w określonych okolicznościach. Projekt nie uwzględnia specyfiki psów służbowych, np. policyjnych czy ratowniczych, które często muszą być trzymane na uwięzi podczas wykonywania swoich obowiązków. Brak odpowiednich wyjątków w tym zakresie może znacząco utrudnić lub uniemożliwić wykonywanie ich zadań, co może mieć negatywne konsekwencje dla bezpieczeństwa publicznego lub skuteczności działań ratowniczych.

Art. 9 ust. 4 określa minimalną powierzchnię kojca dla psa w zależności od jego wysokości w kłębie, wynoszącą od 10 do 20 m². Choć doceniamy dążenie do poprawy dobrostanu zwierząt, chcielibyśmy zwrócić uwagę, że zaproponowane w projekcie wartości niemal dwukrotnie przewyższają minimalną powierzchnię przewidzianą w obowiązujących regulacjach krajowych, takich jak Ustawa o ochronie zwierząt wykorzystywanych do celów naukowych lub edukacyjnych (Dz. U. 2015 poz. 266) oraz Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 stycznia 2022 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt (Dz. U. 2022 poz. 175), a także przepisy dotyczące psów wykorzystywanych do celów specjalnych zawarte w Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych (Dz. U. 2023 poz. 1091). Podwyższenie tych norm wiązałoby się z istotnymi kosztami dla jednostek samorządu terytorialnego prowadzących schroniska dla bezdomnych zwierząt, jednostek badawczo-naukowych oraz organów administracji publicznej, takich jak Policja, Straż Graniczna, Wojsko, Administracja Skarbowa i Straż Pożarna, które wykorzystują psy służbowe.

Komitety Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN stoi na stanowisku, że zamiast wprowadzania całkowitego zakazu trzymania psów na uwięzi, bardziej zasadne jest doprecyzowanie warunków, w jakich jest to dopuszczalne. Takie podejście zapewni większą elastyczność i lepiej dostosuje przepisy do realnych potrzeb, jednocześnie chroniąc zwierzęta przed nieodpowiednim traktowaniem.

Posiadamy wieloletnie doświadczenie oraz zaplecze eksperckie w zakresie badań nad dobrostanem zwierząt, dlatego proponujemy wsparcie w opracowaniu szczegółowych przepisów regulujących warunki, w jakich pies może być trzymany na uwięzi. Naszym celem jest stworzenie regulacji, które uwzględnią zarówno potrzeby psów, jak i ich opiekunów, jednocześnie zapewniając zgodność z najwyższymi standardami dobrostanu zwierząt.